

Sosyal Medyada Mahremiyetin Gizliliğini İhlalde Yeni Bir Trend Olan ‘‘ Stalk’’ a Hukuki Açıdan Bir Bakış

Ceyhun SERÇEMELİ*

Özet

Küreselleşen dünyada teknoloji ve iletişim araçlarının gelişmesi neticesinde İcr, İcç, Messenger gibi araçlarla başlayan internet teknolojisinin sosyal amaçlı kullanımı, günümüzde facebook, twitter, instagram gibi sosyal medya platformlarıyla son derece popülerleşerek milyonların kullandığı bir mecra haline gelmiştir. Artık birçok kişi, güne sosyal medya hesaplarını kontrol ederek başlamaktadır. Sosyal medyanın bu kadar büyüyerek gelişmesi, beraberinde bir takım sorunları da gündeme getirmiştir. Bu sorunların başında da mahremiyetin gizliliğinin ihlali gelmektedir.

Bu çalışmanın amacı, sosyal medyada mahremiyetin gizliliğini ihlalde özellikle genç nesil arasında yeni bir trend haline gelen ve en öz biçimde ‘‘ gizlice izlemek’’ anlamındaki ‘‘ stalk’’ ın incelenmesi yoluyla, sosyal medya araçlarının mahremiyetin gizliliği üzerindeki etkilerini araştırmaktır. Çalışmada öncelikle sosyal medyada mahremiyetin genel olarak nasıl ihlal edildiğinden, ardından ‘‘stalk’’ın ne olduğundan bahsedilecek, bu ihlallerin Türk Ceza Kanunu açısından suç oluşturma ihtimali üzerinde durulacak ve sosyal medyanın bilinçsiz kullanımının ne gibi sorunlara sebep olduğu araştırılacaktır. Sonuç olarak bu yeni araçların mahremiyetin gizliliği üzerine etkileri hukuki açıdan incelenecektir.

Anahtar Sözcükler:Sosyal medya, iletişim teknolojileri, mahremiyetin gizliliği, stalk , TCK

*Erzurum Barosu Stajyer Avukat

Giriş

İletişim teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler, özellikle 2000li yılların başından itibaren büyük bir hız kazanmıştır. Öncelikle bilgisayar ve internet teknolojisi ortaya çıkmış ardından bu teknolojilerle birlikte akıllı telefonlar, tablet bilgisayarlar gibi yeni araçların gelişimiyle iletişim hızlı ve kolay hale gelmiştir. Teknolojideki bu gelişmelerle birlikte sosyal medya kavramı da hayatımızdaki yerini almıştır.

İnternetin sosyal amaçlı kullanımı, bu gelişmelerle birlikte gündelik yaşamımızda önemli bir yer edinmiştir. Akıllı telefonlar, tablet bilgisayarlar gibi yeni teknolojik araçların ortaya çıkması da sosyal medyaya ulaşımında önemli bir kolaylık sağlamıştır. Sosyal medyadan edindiğimiz bilgilerle, güncel haberleri, son dakika gelişmelerini artık ana akım medyadan önce sosyal medya araçları vasıtasıyla öğrenmek mümkün hale gelmiştir. Yaşanan tüm bu gelişmelerle birlikte internet ve sosyal medya artık hayatımızın en önemli parçalarından biri haline gelmiştir. Öyle ki, günümüzde insanlar güne ilk iş olarak sosyal medya hesaplarını kontrol ederek başlamaktadırlar.

İnternet ve sosyal medyanın bu seviyede yoğun kullanımı elbette bir takım sorunları da beraberinde getirmiştir. Bu sorunlardan en önemlileri arasında sosyal medya yoluyla mahremiyetin gizliliğinin ihlali ve sosyal medya yoluyla işlenebilecek suçlar yer almaktadır. Tüm bu durumları değerlendirmeden önce internet ve sosyal medyanın tarihsel gelişimini ve sosyal medyanın hayatımızdaki rolünü incelemek faydalı olacaktır.

İnternet ve Sosyal Medyanın Gelişimi

İnternetin gelişimi bilgisayarın 1960'larda bilgisayarların kullanılmasıyla başlamıştır. Öncelikle bilimsel ve askeri amaçlarla geliştirilen bilgisayar ve internet, günümüzde hayatımızın hemen her alanında kullandığımız son derece önemli bir iletişim aracı olarak karşımıza çıkmıştır. Amerika Savunma Bakanlığı araştırma ve geliştirme kolu olan "Savunma İleri Düzey Araştırma Projeleri Kurumu" (DARPA - Defense Advanced Research Project Agency) ve bazı Amerika üniversiteleri tarafından başlatılan "ARPANET" adı verilen projeye 68-69 yıllarında ilk internet kullanımı gelişmiştir. (Özgen ve Kara 2012:4).

80'li yıllarda internet insanların gündelik hayatındaki yerini almaya başlamış, İngiliz mühendis Tim Bemers-Lee sayesinde dünya çapında ağ (web)ortaya çıkmıştır. Bu tasarım sayesinde bilgisayar ve internet geniş bir kitle tarafından kullanılan bir iletişim aracı haline gelmiştir. (Briggs ve Burke, 2011:330-331).

İnternet, özellikle de web, iş ve yaşam alanımızın her noktasına bilgiyi gönderme ve erişirme özelliği bakımından bir iletişim devrimi gerçekleştirmiştir(Neumann ve Hogan, 2005: 472).

Son zamanlarda sosyal medya olarak tanımlanan internet tabanlı uygulamalarla yeni bir trend ortaya çıktı. Bu internet uygulamaları, kullanıcılar ve kullanıcıların memnuniyetiyle haberdar ettikleri kişiler aracılığıyla başvuranlar arasında gittikçe daha çok artan bir etkileşim sağlamaktadır. Bu içerik, fotoğraf, video, metin ve medyaya ilişkin karışık oluşumlar içererek çeşitlilik gösterir(Komito ve Bates, 2009: 233).

İlk sosyal ağ sitesi, 1997 yılında sixdegrees.com adıyla hayata geçmiştir. Üyelerine, profiloluşturma, arkadaşlarını listeleme ve 1998 yılında da arkadaşlarının listelerini inceleme imkân sağlamıştır. Bu özellikler, sixdegrees'den önce de farklı

kalıplar şeklinde ICQ, classmates.com gibi sitelerde mevcut olmakla birlikte hem üyelerin profillerini oluşturma hem de arkadaşlarını listeleyebilme gibi olanakları bir araya ilk sixdegrees getirmiştir (Boyd, Ellison, 2007).

Türkiye’de Sosyal Medya

Dünyada olduğu kadar Türkiye’de de sosyal medya büyük bir ilgi görmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yapılan araştırmalar, ülkemizde internet ve sosyal medya kullanım oranlarının oldukça yüksek olduğunu göstermektedir. TÜİK tarafından yapılan bu araştırmaya göre ;

Ülkemizde internet kullanan bireylerin oranı %61,2 oldu Bilgisayar ve internet kullanım oranları 2016 yılı Nisan ayında 16-74 yaş grubundaki bireylerde sırasıyla %54,9 ve %61,2 oldu. Bu oranlar erkeklerde %64,1 ve %70,5 iken, kadınlarda %45,9 ve %51,9’dur. Bilgisayar ve internet kullanım oranları, 2015 yılında sırasıyla %54,8 ve %55,9’dur. Yaklaşık on hanenin sekizi internet erişim imkanına sahip Türkiye genelinde İnternet erişim imkanına sahip hanelerin oranı 2016 yılı Nisan ayında %76,3 oldu. Evden internet erişimi olmayan hanelerin %59’u bağlanmama nedeni olarak internet kullanımına ihtiyaç duymadıklarını, %29,4’ü interneti, iş, okul, internet kafe gibi başka yerlerde kullandıklarını söyledi. Genişbant internet erişim imkanına sahip hanelerin oranı %73,1 oldu. Buna göre hanelerin %39,5’i sabit genişbant bağlantı (ADSL, kablolu internet, fiber vb.) ile internete erişim sağlarken, %65,2’si mobil genişbant bağlantı ile internete erişim sağladı. Hanelerin %96,9’unda cep telefonu var Hanelerin 2016 yılı Nisan ayında %96,9’unda cep telefonu veya akıllı telefon bulunurken, sabit telefon bulunma oranı %25,6 oldu. Aynı dönemde hanelerin %22,9’unda masaüstü bilgisayar, %36,4’ünde taşınabilir mevcut iken tablet bilgisayar bulunma oranı %29,6 oldu. 2015 yılında %20,9 olan İnternete bağlanabilen TV oranı ise 2016 yılında %24,6 olarak hesaplandı. İnternet kullanım amaçları arasında sosyal medya yine ilk sırada İnternet kullanım amaçları dikkate alındığında, 2016 yılının ilk üç ayında internet kullanan bireylerin %82,4’ü sosyal medya üzerinde profil oluşturma, mesaj gönderme veya fotoğraf vb. içerik paylaşırken, bunu %74,5 ile paylaşım sitelerinden video izleme, %69,5 ile online haber, gazete ya da dergi okuma, %65,9 ile sağlıkla ilgili bilgi arama, %65,5 ile mal ve hizmetler hakkında bilgi arama ve %63,7 ile İnternet üzerinden müzik dinleme (web radyo) takip etti.

Düzenli internet kullanıcısı arttı. Son 3 ay içerisinde İnternet kullanan bireylerden İnterneti hemen her gün veya haftada en az bir defa kullanan bireylerin oluşturduğu düzenli İnternet kullanıcı oranı 2016 yılının ilk üç ayında %94,9 oldu. (Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2016) .

Sosyal medyanın bu denli yoğun kullanımı iletişim araçlarının kullanımında bugüne kadar fazlaca gündeme gelmeyen bir kavram olan ‘mahremiyet’ konusunda çeşitli aşınmalara ve hak ihlallerine de sebep olabilmektedir.

Mahremiyetin İhlali ve Stalk Kavramı

Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre mahremiyet, ‘gizlilik’ anlamına gelmektedir(<http://www.tdk.gov.tr>) . Bir başka tanıma göre ise ‘... bir kimsenin fiziksel veya psikolojik araçlar yoluyla genel toplum yaşamından gönüllü ve geçici olarak çekilmesini anlatır.’ (Yüksel:278)

Toplumsal yaşamda mahremiyete duyulan ihtiyaç, farklı görünümelerde ortaya çıkar. Yalnız kalma veya tek başına olma isteği, bu görünümlerden en yaygın olanıdır. İkinci bir görünümü ise, arkadaşlar, yakın tanıdıklar ve sevgililer gibi

kimselerle, diğer kimselerin müdahalesinden ve gözetiminden uzak şekilde ilişki ve iletişim kurma arzusu olarak ortaya çıkar. Üçüncü olarak, kişisel olarak tanınmadan, yani dikkatleri üzerine çekmeden kamu yaşamına katılma talebini ifade eder (MCANDREW, 1993:122-123;GIFFORD,1997:174). Ancak, genel olarak bütün görünüşleriyle mahremiyet hakkı, kişilerin kamu yaşamına katılıp katılmama veya hangi düzeyde katılacakları konusunda karar verme yetkisine sahip oldukları anlamına gelir.

Stalk kavramı ise son dönemlerde özellikle sosyal medya kullanıcıları arasında sıklıkla kullanılan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Milyonlarca kullanıcının yer aldığı sosyal medya platformları, her geçen gün büyümeye devam ediyor.Sosyal medya kullanım yaşının bir hayli düştüğü Dünya ortamında, bu büyümeden kaynaklanan bazı terimler de yaşantımızın ve sosyal medya lügatımızın içerisine hiç farkında olmadan yerleşiveriyorlar.(“Sosyal Medyanın Yeni Terimi: Stalklamak Nedir?”2016).

Stalk, sosyal medya platformlarında bir kişinin bir başka kişiyi sosyal medya hesaplarında araştırması, gözetlemesi, paylaşımlarını incelemesi anlamını barındırıyor.Stalklamak nedir? Sorusunun cevabı da açıklamadan anlaşılacağı gibi, stalk işinin yapılması olarak nitelendiriliyor. Sürekli bir başkasını stalklayan kişilere de stalker, yani bu gözetleme, inceleme işlemlerini gerçekleştiren kişi anlamı yükleniyor. Bilindiği üzere sosyal medya kullanım oranları son derece arttı. Artan kullanım oranları da artık yaşama, yaşantıya ve kullanılan dile de etki gösterir oldu. Böyle olunca da zaten daha önceleri herkes tarafından bilinen bir eylem veya işin, adı değiştirilerek; uluslararası versiyona geçişi sağlandı. İngilizce bir terim olan stalk ibaresi lügatimize giriş yapmış oldu. Bu noktada, sosyal medya platformlarında yoğun kullanılan dilin İngilizce olması ve evrenselliğinin de etkisi büyük.Bu tabir, şuan itibarıyla neredeyse tüm Dünya ülkelerine yayılmış durumda, öyle ki çok küçük çocuklar veya gençler tarafından da biliniyor ve kullanılıyor. (“Sosyal Medyanın Yeni Terimi: Stalklamak Nedir?”2016). Sosyal medya hesaplarını stalklamak çok çeşitli amaçlara yönelik olarak yapılabilmektedir. ABD'nin New Hampshire eyaletinde, kurbanlarını sosyalleşme sitesi Facebook'taki durum güncellemelerine göre seçen bir hırsızlık şebekesi çöktüldü (“Kurbanlarını Facebook durumlarına göre seçti”2010).

Akıllı telefonlar için uygulama geliştiriciler de insanlardaki stalk yapma isteğini fırsata çevirebiliyorlar. Geçtiğimiz yıl efsanevi bir şekilde yayılan ve WhatsApp için geliştirilmiş ilk uygulama olan WhatsDog, 'stalk' kültürünün internette uygulamalara geçmesini sağlamıştı. Uygulamanın kullanıcılara verdiği bilgiler o kadar fazla ki neredeyse aldığı nefese kadar takip edebiliyorsunuz. Kişinin son görülme zamanını, çevrimiçi olduğu zaman aralıklarını ve toplam çevrimiçi olduğu süreyi (gün içerisinde), durum mesajı geçmişini, profil fotoğrafı geçmişi gibi birçok aktiviteden haberinizin olmasını sağlayan uygulamanın işe yaraması için, kişinin durum ve profil fotoğraf ayarlarının 'Herkes' şeklinde ayarlanmış olması gerekiyor (“WhatsApp için yeni uygulama: Çevrimiçi olduğunuz anda devreye giriyor” 2016). Bu durumun ortaya çıkardığı bir başka gerçek ise özellikle sosyal medya hesapları koruma altında olmayan kişilerin stalk yapan kişiler için açık hedef haline gelmiş olduğu gerçeğidir.Bu şekilde özel hayatın gizliliğini ihlal niteliğinde bir durumun ortaya çıkmaması için kişi kendisine düşen özen ve dikkati göstermiş

olmasına karşın özel hayatı ve gizliliği ihlal edilmiş veya kişinin bu şekilde huzur ve sükunu bozulmuş ise bu durum suç teşkil edebilir.

Stalk kavramına sosyal medya kullanıcıları arasında her ne kadar sempatik bir anlam yüklenmiş olsa da stalklama yoluyla insanların özel hayatlarına ilişkin bilgiler, fotoğraflar, videolar vb. birçok bilgi çeşitli açıklardan yararlanarak elde edilebilmektedir. Bu faaliyetin ileri boyutlara ulaşması, ısrarlı takip gibi saplantılı durumlara sebep olabilmekte, insanlar günlük yaşamlarından çok büyük zamanlarını bu faaliyete ayırabilmektedirler.

Bilinçsiz sosyal medya kullanımı, insanları stalk yapan kişiler için açık hedef haline getirmektedir. Her ne kadar bilinçsiz kullanımdan bahsetmiş olsak ta en bilinçli kullanıcılar dahi basit hacker taktikleriyle özel hayatlarının gizliliğinin ihlaline engel olamayabilmektedirler. Bu noktada karşımıza hukuk düzenlerince yapılan düzenlemeler çıkmaktadır.

Çeşitli Ülkelerdeki Hukuki Düzenlemeler

Almanya'da (Alman ceza kanunu madde 238) stalking suçtur. Bu konuda Dilekçe yoluyla, Şiddetten Korunma Yasası'nın 2. maddesi uyarınca, birlikte kaldığımız evin yalnızca sizin kullanımınıza tahsis edilmesini de talep edebilirsiniz. Mahkeme stalking uygulayan kişiye aynı zamanda, bu yasaklara uymaması ve sizin de suç duyurusunda bulunmanız halinde, inzibatî mahiyette hafif para cezası veya hafif hapis cezası uygulanacağını da bildirir. Aynı yasanın 4. maddesi uyarınca, mahkemeden çıkan Koruma Kararı'na karşı gelmek suç teşkil etmektedir. "Takip etme", yani Stalking 2007'den beri hukuki anlamda suç teşkil etmektedir. Bir insanı takip eden, gözetleyen, telefon veya başka yollarla ısrarcı bir şekilde onunla temas kurmak isteyen, taciz ettiği kişinin hayatını önemli ölçüde kısıtlayan ve zarar veren tacizci kişi, Ceza Yasası'nın 238. maddesine göre para cezasına veya üç yıla kadar hapis cezasına, ağır suç teşkil edecek durumlarda ise beş yıla kadar hapis cezasına çarptırılır. (Stalking Mağdurlarına Bilgiler, 2016)

İngiltere'de 25 Kasım 2012 tarihinde yürürlüğe giren Özgünlüğe Karşı Korunma Kanunu'nun 111 inci maddesinde sadece ısrarlı takip vakalarında uygulanmak üzere iki ayrı durum suç olarak tanımlanmış ve cezai yaptırıma tabi tutulmuştur. Buna göre mağdurda şiddete uğrama konusunda ciddi bir korkuya veya endişeye yol açan ısrarlı takip halleri ile diğer takip halleri arasında ayırıma gidilmiş, mağdurda ciddi korku veya endişeye yol açmayan ısrarlı takip hallerinde failin 5000 İngiliz Sterlini adli para cezasına veya 6 aylık kısa süreli hapsi cezasına ya da hem hapis hem de para cezasına çarptırılacağı belirtilmiştir. Mağdurda şiddete uğrama konusunda ciddi bir korkuya veya endişeye yol açan ısrarlı takip hallerinde ise; failin üst sınırı hâkim tarafından belirlenecek adli para cezasına veya 5 yıllık hapis cezasına, ya da hem hapis hem de para cezasına çarptırılacağı ifade edilmiştir.

Takip halinin mağdurda ciddi bir korkuya veya endişeye yol açtığı kabul edilebilmesi için, eylemlerin ya fail tarafından en az iki kez işlenmesi ya da bu eylemler nedeniyle mağdurun günlük hayatın alışılmış, tekrar eden (rutin) gereklerini yerine getirmede ciddi bir şekilde zorluk çekmesi gerekmektedir. İngiliz Adalet Bakanlığının savcılar için hazırladığı uygulama talimatında

a. Mağdurun faille karşılaşmamak için işyerine giderken sürekli olarak kullandığı güzergahı değiştirmesi veya çalışma saatlerini değiştirmesi,

b. Mağdurun faille karşılaşmamak için, çocuklarını okuldan kendisinin almayarak, çocukların aile fertleri, akrabaları veya arkadaşları tarafından alınmasını sağlaması,

c. Mağdurun evinde, ilave güvenlik önlemleri almak zorunda kalması,

d. Mağdurun evini değiştirmesi veya taşınması,

e. Mağdurun bedensel veya ruhsal sağlığının bozulması,

f. Mağdurun iş yerindeki veriminin düşmesi,

g. Mağdurun sosyal alışkanlıklarını veya sosyal faaliyetlerini değiştirmesi ya da askıya alması hallerinde, mağdurun günlük faaliyetlerinin, failin eylemleri sebebiyle esaslı bir biçimde etkilendiğinin ve mağdurun günlük faaliyetlerini yerine getirmede ciddi bir güçlük çektiğinin, kabul edilmesi gerektiği belirtilmektedir.(Doğan, 2014: 139-140)

Israrlı takip (stalking) kelimesi, Avrupa Birliği üyesi konumundaki ülkelerden birçoğunun mevzuatında doğrudan doğruya yer almaktadır.Aşağıdaki tabloda mevzuatında bu kelimeyi ya da bu kavrama denk gelen kelimeyi kullanmış olan ülkeler yer almaktadır.

Tablo.1 Avrupa Birliğine üye olup mevzuatında doğrudan doğruya ısrarlı takip (stalking) kavramını kullanan ülkeler

Ülke	Israrlı takip kavramına doğrudan denk gelen kelime
Avusturya	Beharrliche Verfolgung
Belçika	Belaging
Danimarka	Forfolgelse
Fransa	Dioxis
Hollanda	Belaging
İngiltere	Stalking
İrlanda	Stalking / harassment
İsveç	Stalkning
Slovenya	Zalezovanje (stalking)

Kaynak: MODENA GROUP ON STALKING, s. 10.

Türk Hukukunda Mevcut Durum

Türk hukukunda 'stalking'e ilişkin ilk düzenleme, "ısrarlı takip" adı altında 20 Mart 2012'de yürürlüğe giren 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddet Kanununda yer aldı. Kanunun adı aile ve kadını esas alsa da, ısrarlı takip (stalking) durumunda da bu kanun hükümleri uygulanabiliyor. Yani mağdurun aile bireyi veya kadın olma şartı aranmıyor. Bütün gerçek kişilerin yararlanabileceği bir hüküm olması bakımından bu kanun oldukça önem taşıyor. Kanun mülki amirlere, kolluk amirlerine ve hâkimlere bu kişileri koruyucu ve önleyici tedbirler alma yetkisi veriyor. Örneğin mülki amir, kişinin hayati tehlikesinin bulunması halinde onun koruma altına alınmasına ve ona barınma yeri sağlanmasına karar verebiliyor. Hâkim de stalking failinin, mağdurun bulunduğu konuta, okula, işyerine veya mağdurun yakınlarına yaklaşmamasına, mağduru iletişim araçlarıyla rahatsız etmemesine ve benzeri tedbirlere başvurabiliyor. Keza yıllar boyu süren ısrarlı takip eylemleri bakımından önem arz eden, korunan kişinin hayati tehlikenin bulunması hâlinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak, Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre korunan kişinin kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesine de karar verilebiliyor. Tedbir kararlarının uygulanmasında hâkim kararı ile teknik araç ve yöntemler, kamuoyunda yer aldığı üzere elektronik kelepçe, vb. yöntemler kullanılabilir. Ancak, bu suretle, kişilerin ses ve görüntülerinin dinlenmesi, izlenmesi ve kayda alınması yasak.

Tedbir kararının gereklerine aykırı hareket edilmesi hâlinde ise fail, hâkim kararıyla ilk ihlalde üç günden 10 güne kadar, sonrasında 15 günden 30 güne kadar zorlama hapsine tabi tutulabilecek. Ancak zorlama hapsinin toplam süresi altı ayı geçemeyecek. ("İsrarlı Takip" 2012)

Stalk Faaliyeti ve Türk Ceza Kanunu

"Stalk", "Gizlice İzleme" fiilinsosyal medya üzerinde çeşitli suçları oluşturma ihtimali bulunmaktadır. Bu fiil, özellikle TCK İkinci Kitap, Dokuzuncu Bölümde, Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar başlığı altında düzenlenen suçların oluşumuna sebebiyet verebilir.

Türk Ceza Kanunu'nun 132.maddesinde Haberleşmenin Gizliliğini İhlal suçu düzenlenmiştir. Buna göre, Kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal eden kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Kişiler arasındaki haberleşme içeriklerini hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Kendisiyle yapılan haberleşmelerin içeriğini diğer tarafın rızası olmaksızın hukuka aykırı olarak alenen ifşa eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur.

TCK 133.Maddesinde Kişiler Arasındaki Konuşmaların Dinlenmesi ve Kayda Alınması suçu düzenlenmiştir. Buna göre, Kişiler arasındaki aleni olmayan konuşmaları, taraflardan herhangi birinin rızası olmaksızın bir aletle dinleyen veya bunları bir ses alma cihazı ile kaydeden kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Kişiler arasındaki aleni olmayan konuşmaların kaydedilmesi suretiyle elde edilen verileri hukuka aykırı olarak ifşa eden kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve dört bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur.

TCK 134.maddesinde Özel Hayatın Gizliliğini İhlal suçu düzenlenmiştir. Buna göre, Kişilerin özel hayatının gizliliğini ihlal eden kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Gizliliğin görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlal edilmesi halinde, verilecek ceza bir kat artırılır. Kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur. Bu suçun oluşumu açısından kaydedilen görüntünün, sesin, ihtivası çok önemlidir. Özellikle kişilerin özel hayatına ilişkin olabilecek bir görüntüyse cezai yaptırım uygulanabilecektir. Kanununun 135. maddesinde Kişisel Verilerin Kaydedilmesi suçu düzenlenmiştir. Buna göre, Hukuka aykırı olarak kişisel verileri kaydeden kimseye altı aydan üç yıla kadar hapis cezası verilir. 136.maddede Verileri Hukuka Aykırı Olarak Verme veya Ele Geçirme suçu düzenlenmiştir. Buna göre de Kişisel verileri, hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. 137.maddede ise Nitelikli Haller düzenlenmiştir.

Türk Ceza Kanununun 139. Maddesine göre kişisel verilerin kaydedilmesi, verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme ve verileri yok etmeme hariç, bu bölümde yer alan suçların soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlıdır.

Özellikle 139. Madde hükmü gereğince bu bölümde yer alan birçok maddede düzenlenmiş bulunan suçlar, şikayete bağlı suçlardır. Bu sebeple sosyal medya üzerinden bu suçlar hergün binlerce kişi tarafından işlenebilmesine rağmen bu suçların cezalandırılması şikayete bağlı olduğundan ortada şikayet yoksa bu suçlar cezalandırılmamaktadır.

“Stalk” fiili, sosyal medya üzerinden huzur ve sükunu bozma amacıyla da yapılabilecektir. Bu durumda ise Türk Ceza Kanununun 123. Maddesine göre Kişilerin huzur ve sükununu bozma suçuna sebebiyet verebilecektir. TCK 123. Maddesine göre sırf huzur ve sükununu bozmak maksadıyla bir kimseye ısrarla; telefon edilmesi, gürültü yapılması ya da aynı maksatla hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması halinde, mağdurun şikayeti üzerine faile üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.

Sonuç

Değişimin hız kazandığı 21. Yüzyılla birlikte çevremizde büyük bir dönüşüm gerçekleşirken iletişim teknolojileri de bu dönüşümden payını almaktadır. 60lı yıllarda bilgisayar ve internet teknolojisinin hayatımıza girmesi bu büyük gelişmelerde başat bir rol oynamıştır. Medya da bu önemli değişikliklerden payını almış ve günümüzde sosyal medya denilen son derece önemli bir medya aracı ortaya çıkmıştır.

Günümüzde insanlar gündelik hayatlarının çok önemli bir bölümünü sosyal medyaya ayırmaktadır. Sosyal medya hesapları kontrol edilerek güne başlanmakta, gidilen yerler, yenilen yemekler, yıl dönümleri vb. birçok paylaşım gün içerisinde sıklıkla yapılmaktadır. Bu hesapların bilinçsiz kullanımı ise çeşitli sorunlara sebep olmaktadır. Yapılan paylaşımlar çok mahrem konulara ilişkin olabilmektedir. Bu paylaşımların her ne kadar kısıtlı bir çevreyle paylaşıldığı düşünülse de özellikle stalk yapan kişiler tarafından basit programlar screenshot gibi uygulamalarla gizlilik basit bir şekilde ihlal edilebilmektedir. Bu noktada sosyal medya hesaplarının gizlilik ayarları son derece büyük bir önem arz etmektedir. Kullanıcılarda bu bilincin

oluşması, kötü amaçlı kişilere karşı korunmasını sağlayacaktır. Belirli bir hesap gizli tutulmasına rağmen basit uygulamalarla mahremiyet ihlal edilebilmektedir. Bu durumda kişilerin hukuki korunma ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Uluslararası ve ulusal alanda kişileri bu durumlara karşı koruyacak birçok hukuki düzenleme mevcuttur. Ancak bazı suçların şikayete tabi olması, ceza sürelerinin kısa olması vb. durumlar etkin mücadelede yeterli olmayabilir.

Stalk kavramının sosyal medya kullanıcıları arasında yaygın bir kullanımı söz konusudur. Bu noktada kelimenin yaygın kullanımı Türk diline de zarar vermektedir. Her nasıl ki bugün sıklıkla kullandığımız ‘selfie’ kelimesinin yerine ‘özçekim’ kelimesinin kullanılması için yoğun bir çaba göstermekteyseniz, aynı şekilde ‘stalk’ kelimesinin yerine de Türk diline uygun başka bir kelimenin kullanılması için Türk Dil Kurumu tarafından belirli bir çözüm getirilmesi mümkün görünmektedir.

Stalk kavramı için toplumda sosyal medya kullanıcıları arasında sempatik bir anlam yüklendiğini gözlemlemekteyiz. İlk bakışta gerçekten çok rahatsız edici görünmese de stalk yapan kişiler duruma kötü niyetle yaklaştıklarında, olayın problemlili yönü ortaya çıkmış oluyor. Bu faaliyetin kötü niyetli yapılması ısrarlı takip, taciz, sürekli takip etme isteği gibi takıntılı psikolojik bozuklukların oluşması vb. bir takım sorunlara sebep olmaktadır. Konumuz açısından baktığımızda özellikle ısrarlı takip, gizliliğin ifşa edilmesi gibi boyutlara ulaştığında stalk fiilinin suç oluşturma ihtimali ortaya çıkacaktır.

Toplum içinde sempatikleştirilen bir kavram olan ‘stalk’ın, ulusal ve uluslararası hukuki düzenlemelerle güvence altına alınmış kişinin özel hayatının korunmasına yönelik haklarını ihlal edebileceği ortadadır. Bu fiilin özellikle basit bazı yazılımlar kullanılarak kişilerin özel hayatına ilişkin bir takım bilgilere ulaşmak amacıyla yapılması durumunda, olayın işleniş şekline göre suç oluşturma durumu gözden kaçmamalıdır. Bu fiil bazen kişilerin bilinçsiz sosyal medya kullanımından yararlanarak ta gerçekleştirilebilmektedir. Bu durumda her ne kadar hukuka aykırılık oluşmuyor gibi görünse de olayın ahlaki boyutu da ihmal edilmemelidir.

Türk hukukunda ayrı bir suç olarak düzenlenmeyen ve ilk defa, ‘tek taraflı ısrarlı takip’ deyimiyile 6284 sayılı ‘Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’ ve bu Kanunun uygulanmasına ilişkin Yönetmelikte tanımlanan ısrarlı takip ‘stalking’ olgusu, bir bütünlük içerisinde, başlı başına ayrı bir suç kapsamında ele alınması gereken bir şiddet türüdür.

KAYNAKÇA

Boyd, D. M., ve Ellison, N. B., 2007, ‘Social network sites: Definition, history, and scholarship’, Journal of Computer-Mediated Communication, 13(1), article 11.

Communities, Journal of European Industrial Training, Vol. 29 No. 6.

DOĞAN, Recep (2014), Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak, İsrarlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu <http://www.ankarabarusu.org.tr/siteler/ankarabarusu/tekmakale/2014-2/6.pdf>

Dublin, Aslib Proceedings: New Information Perspectives, Vol. 61 No. 3.

İsrarlı Takip 25 Mart 2012, Radikal

KILIÇOĞLU, Ahmet (1993). Şeref Haysiyet ve Özel Yaşama Basın Yoluyla Saldınlardan Hukuksal Sorumluluk (Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları).

KOMITO, Lee- BATES, Jessica (2009), VirtuallyLocal: Social Media and Community Among Polish Nationals in.

Kurbanlarını Facebook durumlarına göre seçti . 12 Eylül 2010 Pazar Cumhuriyet.

MCANDREW, Francis T. (1993), Environmental Psychology (California: Brooks and Cole Publishing).

MODENA GROUP ON STALKING "Protecting Women From The New Crime Of Stalking: A Comparison of Legislative Approaches Within The European Union", Final Report, 2007. http://stalking.medlegmo.unimo.it/RAPPORTO_versione_finale_011007.pdf

NEUMAN, Marco- HOGAN, Deirdre (2005), Semantic Social Network Portal for Collaborative Online.

Sosyal Medyanın Yeni Terimi: Stalklamak Nedir? 21 Haziran 2016 , Cumhuriyet.

Stalking Mağdurlarına Bilgiler, 2016 https://www.schleswig-holstein.de/DE/Landesregierung/II/Service/Broschueren/Justiz/flyerStalkingTuerkis.pdf?__blob=publicationFile&v=5

Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 18 Ağustos 2016 TÜİK Haber Bülteni .

WhatsApp için yeni uygulama: Çevrimiçi olduğunuz anda devreye giriyor 5 Şubat 2016, Sözcü.

Yüksel, Mehmet (2003), "Mahremiyet Hakkı ve Sosyo-Tarihsel Gelişimi," AÜSBF Dergisi.